

CONSIDERAȚII ASUPRA INFRAȚIUNII DE TRECERE FRAUDULOASĂ A FRONTIEREI DE STAT LA FLUVIUL DUNĂREA

Maria MURGESCU

Abstract

The following study analyzes theoretical and practical aspects regarding the preexistent conditions and legal content of illegal cross-border crime at Danube river, as regulated by the New Criminal Code, The Special Part, adopted through Law no. 286/2009, partea speciala, article 262.

Keywords: *river, border delimitation, illegal border crossing, state border, border violation*

1. Considerații preliminare

Frontierele românești poartă amprenta evoluțiilor și involuțiilor spațiului la limitele căruia și-a plămădit existența poporul român, spațiul carpato-danubiano-pontic. Aceste trei repere geografice - Carpații, Marea Neagră și Dunărea -, au influențat profund istoria poporului român.

Primele înscrisuri despre fluviul Dunărea le avem de la gânditori antici ca Herodot, Strabo și Arian. Cel mai mare istoric al lumii, Herodot, vorbește la finele secolului V î.d. Ch. despre Istru (Dunărea) și despre o serie de afluenți ai săi: Tibisis (Tisa), Maris (Mureș), Aaros (Olt), Ordessos (Argeș), Naparis (Ialomița), Pyretos (Prut), afluenți care au avut relevanță în evoluția românească. Românii au latinizat denumirile grecești ale acestor ape: Istru a devenit Danubius, iar Araros a devenit Alutus.

Un moment pentru viitoarea reglementare a regimului Dunării îl reprezintă Tratatul de la Viena din 9 iunie 1815, prin care s-au pus bazele navigației pe fluviile internaționale, în sensul că puterile ale căror state sunt separate sau traversate de același râu navigabil se angajează să reglementeze de comun acord tot ceea ce privește navigația pe acel râu și celelalte activități.

După Războiul de Independență din 1877, Congresul de la Berlin din 1878 consacră un nou principiu - acela al participării directe a Europei la supravegherea și efectuarea poliției fluviale pe Dunărea de Jos.

Primul Război Mondial conferă Dunării un regim juridic etapizat: prima dată în favoarea alianței germane din 1914-1918, apoi în favoarea Antantei (1919). Prin

tratatul de la București (7 mai 1918), România era obligată să garanteze libera circulație a bastimentelor coaliției germane (Puterilor Centrale), precum și accesul lor în porturile românești, acordându-i-se, în custodie, bunurile Comisiei Europene a Dunării.

Tratatul de Pace de la Paris din 10 februarie 1947 încheie al Doilea Război Mondial, modifică în mod simțitor regimul Dunării, înlăturând definitiv obstacolele impuse în perioada 1856-1944 și restabilește dreptul statelor dunărene. Prin art. 36 al tratatului se stipulează că: „Navigația pe Dunăre va fi liberă și deschisă cetățenilor, vaselor de comerț și mărfurilor tuturor statelor pe picior de egalitate”. Aceste schimbări geopolitice au permis ca, la 18 august 1948, să ia naștere, la Belgrad, Convenția Dunării, prin care se reînființează Comisia Dunării, compusă din reprezentanții statelor Dunărene, „câte unul pentru fiecare din aceste țări”, al cărei sediu, în prezent, se află la Budapesta.

2. Traseul frontierei de stat a României pe fluviul Dunărea

2.1. Cu Serbia

Conform primelor documente bilaterale și internaționale, frontiera fluvială pe Dunăre - dintre România și Serbia -, începe din punctul situat în mijlocul canalului principal navigabil, prin care trece linia aeriană directă, ce leagă mijlocul fluviului. De aici, această linie urmează mijlocul canalului principal navigabil, până la punctul unde acest mijloc întâlnește talvegul Dunării, care se găsește pe insula Moldova Nouă și malul drept al Dunării, lăsând pe teritoriul român insula Kalinovac (la distanța de 8 km.). Din acest punct, linia frontierei abandonează mijlocul canalului principal și trece prin mijlocul talvegului acestui braț, canalul numit Golvleac, până în punctul unde acest talveg întâlnește în aval insula Moldova Nouă, iar pe teritoriul sârb, insula Medovnic.

În continuare, linia frontierei trece prin mijlocul canalului principal navigabil până în punctul în care acest mijloc întâlnește talvegul brațului Dunării, ce se găsește între insula Ada-Kaleh și malul drept al Dunării, lăsând Serbiei insulele Plisevica (la distanța de 101 km) și Ogradina (la distanța de 115 km de la gura râului Nera), valabilă până la construcția Porților de Fier.

2.2. Cu Bulgaria

Frontiera fluvială dintre România și Bulgaria urmează, în principiu (afară de excepțiile prevăzute la art. 10 din Convenția pentru delimitarea frontierei fluviale pe Dunăre, încheiată la Sofia, la 14 ianuarie 1908, și ratificată prin Decretul nr. 63 din 27 martie 1908), mijlocul fluviului (la apele mici, când acestea curg într-o singură albie) și mijlocul brațului care conține talvegul fluviului (când fluviul este despărțit prin insule în două sau mai multe brațe).

Liniile de demarcare ale frontierei în sus și în jos de insule vor trece la 300 metri de capetele acestor insule.

Insulele (precum și bancurile) aflate la stânga frontierei, astfel cum ea a fost determinată la prima recunoaștere făcută după prevederile art. 16, vor face parte integrantă din teritoriul român. Insulele (precum și bancurile) aflate la dreapta frontierei vor face parte integrantă din teritoriul bulgar.

La fiecare 10 ani, se va proceda la recunoașterea talvegului, conform art. 14 din Convenție.

2.3. Cu Ucraina

Frontiera fluvială de azi dintre România și Ucraina este cea indicată pe harta anexată Tratatului de pace între România și Puterile Aliate și Asociate, semnat la Paris, la 10 februarie 1947, și este cea care a luat ființă la 1 ianuarie 1941 (Anexa nr. 7). Astfel, „frontiera româno-sovietică este fixată în conformitate cu acordul sovieto-român din 28 iunie 1940”.

Ulterior, conform Protocolului referitor la precizarea parcursului liniei de frontieră între Republica Populară Română și U.R.S.S., semnat la Moscova, la 4 februarie 1948, se preciza:

- Frontiera de stat între România și U.R.S.S., indicată pe hărțile anexate la Protocol, conform Anexei nr. 1, are următorul parcurs: „de-a lungul râului Prut, până la vărsarea în Dunăre, și mai departe pe Dunăre, până la localitatea Pardina, trece astfel cum este convenit în Protocolul nr. 7 din 16 septembrie și în nr. 8 din 19 septembrie 1940 al Comisiei Centrale Mixte Sovieto-Române”; iar conform Anexei II - „de-a lungul fluviului Dunărea, de la Pardina la Marea Neagră, lăsând insulele Tătaru Mic, Daleru Mic și Mare, Maican și Limba de partea U.R.S.S, iar insulele Tătaru Mare, Cernovca și Babina - de partea României; insula Șerpilor, situată în Marea Neagră la răsărit de gurile Dunării, intră în cadrul U.R.S.S. (Anexele nr. 8,9,10,11)”.

3. Noțiunea de trecere frauduloasă a frontierei de stat

Asigurarea inviolabilității teritoriului statului român și a frontierelor acestuia presupune ca intrarea sau ieșirea din țară să se facă numai prin locurile și în condițiile stabilite prin legea frontierei de stat. Respectând dreptul la libera circulație a persoanelor, înscris și garantat în Constituție prin O.U.G. nr. 105/2001, este instituit un regim clar în ceea ce privește trecerea peste frontieră a persoanelor. Trecerea se poate efectua numai prin locuri anume stabilite și în baza documentelor de trecere a frontierei.

Art. 262 din Codul penal incriminează intrarea sau ieșirea din țară prin trecerea ilegală a frontierei de stat a României și prevede pentru această faptă pedeapsa închisorii de la 6 luni la 3 ani sau amendă.

Același articol specifică la alin. (4) că fapta săvârșită în această modalitate de o victimă a traficului de persoane sau de minori nu se pedepsește.

Pedeapsa închisorii de la 1 la 5 ani este prevăzută pentru cei care săvârșesc fapta în scopul sustragerii de la tragerea la răspundere penală sau de la executarea unei pedepse ori a unei măsuri educative privative de libertate. Cu aceeași pedeapsă este sancționată fapta săvârșită de către un străin declarat indezirabil ori căruia i-a fost interzis, în orice mod, dreptul de intrare sau de ședere în țară.

Tentativa se pedepsește.

Anterior noii reglementări, infracțiunea incriminată purta numele de „trecere ilegală a frontierei de stat” și era prevăzută în O.U.G. nr. 105/2001 la art. 70.

3.1. Conținutul generic al infracțiunii de trecere frauduloasă a frontierei de stat

3.1.1. Obiectul juridic

Obiectul juridic generic îl constituie relațiile sociale a căror existență, formare și dezvoltare depind de apărarea autorității de stat ca una din cele mai importante valori sociale, de existența și respectarea cărora depinde normala desfășurare a activității autorităților statului.

Obiectul juridic specific îl formează relațiile sociale a căror existență și normală desfășurare sunt asigurate prin apărarea respectului datorat autorităților publice, care au, potrivit legii, competență pe linia controlului la trecerea frontierei de stat. Este constituit din valoarea socială pe care o reprezintă inviolabilitatea frontierei de stat române.

Obiectul material nu există la această infracțiune de pericol. Bunurile și valorile care au servit sau au fost destinate să servească la săvârșirea infracțiunii nu constituie obiectul material al infracțiunii, ci eventual, mijlocul de săvârșire a acesteia.

3.1.2. Subiecții infracțiunii

Subiectul activ al infracțiunii poate fi orice persoană care îndeplinește condițiile prevăzute de lege pentru a răspunde penal: vârsta cerută de lege, responsabilitatea și libertatea de voință și acțiune. Nu interesează dacă subiectul activ este cetățean român, cetățean străin, apatrid aflat legal, ilegal sau în tranzit pe teritoriul României. La această infracțiune este posibilă participația proprie (cu aceeași formă de vinovăție), numai sub forma instigării sau complicității, deoarece fapta se săvârșește în „persoană proprie”, nefiind de conceput coautoratul, fiecare persoană care intră sau iese fraudulos din țară fiind autor al unei infracțiuni distincte, chiar dacă în același timp fapta ilicită este săvârșită de două sau mai multe persoane, separat sau împreună. În cazul în care autorii se ajută reciproc, s-a considerat, în literatura de specialitate, că nu va exista coautorat, ci autorul unei fapte proprii va fi complice sau instigator la fapta altui autor.

În varianta agravată, subiectul activ este calificat. El trebuie să fie un cetățean străin, declarat indezirabil ori căruia i-a fost interzis, în orice mod, dreptul de intrare sau de ședere în țară.

3.1.3. Locul și timpul săvârșirii infracțiunii sunt elemente preexistente faptei antisociale.

Timpul săvârșirii infracțiunii nu prezintă interes deosebit pentru analizarea infracțiunii de trecere ilegală a frontierei de stat.

Locul de săvârșire a infracțiunii este porțiunea de apă care alcătuiește frontiera de stat a României (porturi sau orice loc de îmbarcare de pe teritoriul român într-un mijloc de transport care urmează să treacă granița țării).

La fluviul Dunărea și la celelalte ape curgătoare, frontiera de stat este cea stabilită prin acordurile, convențiile și înțelegerile dintre România și statele vecine, având în vedere principiile dreptului internațional fluvial.

3.2. Conținutul constitutiv

3.2.1. Latura obiectivă

Elementul material este constituit din activitatea comisivă de intrare sau ieșire din țară, prin trecerea ilegală a frontierei de stat (acțiune periculoasă).

Acțiunea periculoasă prezintă următoarele caracteristici:

a) Constă în acțiunea de trecere a frontierei, care se poate realiza în două moduri:

- de pe teritoriul statelor vecine pe teritoriul statului român;
- de pe teritoriul statului român pe teritoriul statelor vecine.

b) fapta – trecerea ilegală a frontierei de stat este frauduloasă.

Dacă fapta este săvârșită cu intenție directă calificată prin scop, infracțiunea îmbracă forma agravantă prevăzută de art. 262 alin. (2) lit. a). Scopul trebuie să fie cel de „sustragere de la tragerea la răspundere penală sau de la executarea unei pedepse ori a unei măsuri educative privative de libertate”, prevede același articol.

Tot astfel, dacă un cetățean străin sau apatrid fără domiciliu în România a fost declarat indezirabil ori i-a fost interzis, în orice mod, dreptul de intrare sau de ședere în țară, iar acesta se întoarce în România, săvârșește infracțiunea de trecere frauduloasă a frontierei de stat.

Modalitățile concrete de săvârșire a acestei acțiuni periculoase sunt:

- Intrarea sau ieșirea din țară prin alte locuri decât prin punctele de control stabilite și amenajate sau prin punctele de trecere, dar în afara orarului de funcționare;

- Intrarea sau ieșirea din țară prin punctele de control, dar cu documente false/falsificate, prin sustragere de la control (ascundere fizică).

- Pentru ca trecerea frontierei să fie frauduloasă, nu este necesar ca aceasta să se facă prin alte locuri decât cele stabilite, ci se poate realiza și prin folosirea unui document de călătorie falsificat.

- Într-o speță, infracțiunea de fals în declarații și fals privind identitatea au fost comise tocmai în scopul trecerii ilegale a frontierei de stat, astfel încât, în sarcina inculpatului, s-a reținut și tentativa la această infracțiune.

- Intrarea și ieșirea din țară prin trecerea frauduloasă a frontierei de stat constituie modalități alternative de săvârșire a infracțiunii.

- Dacă o persoană săvârșește, în ambele modalități, infracțiunea, s-a considerat, în practica judiciară, că s-au săvârșit, de fapt, două infracțiuni distincte.

- În punctele de trecere, se organizează și se efectuează controlul de frontieră al persoanelor, mijloacelor de transport și bunurilor, atât la intrarea, cât și la ieșirea din țară, având ca scop verificarea și constatarea îndeplinirii condițiilor prevăzute de lege pentru intrarea sau ieșirea din țară.

Legea frontierei de stat prevede dispoziții privind controlul navelor care navighează pe Dunăre, control care trebuie să se facă numai în porturile în care funcționează punctul de trecere. Controlul de frontieră are ca scop verificarea îndeplinirii condițiilor legale pentru trecerea frontierei de către persoane, mijloace de transport și bunuri, atât la intrarea, cât și la ieșirea din țară.

Expresia „intrarea sau ieșirea din țară” are în vedere România, și nu alte state. Prin actualul Cod penal, se incriminează doar trecerea ilegală a frontierelor României.

Urmarea imediată a faptei ilicite constă în starea de pericol creată pentru respectarea autorității organelor abilitate cu supravegherea și controlul trecerii peste frontierele statului român.

Starea de pericol nu este prevăzută în conținutul infracțiunii, ea se deduce din însăși săvârșirea faptei, astfel că, **legătura de cauzalitate** dintre fapta și urmarea periculoasă este prezumată de lege, nefiind necesară stabilirea și dovedirea acesteia de organele judiciare.

3.2.2. Latura subiectivă

Forma de vinovăție cu care trebuie să se săvârșească fapta, ca să fie infracțiune, este intenția, care poate fi directă sau indirectă.

Făptuitorul prevede și urmărește să treacă frontiera de stat cu încălcarea normelor în vigoare sau, chiar dacă nu urmărește producerea rezultatului socialmente periculos, el acceptă producerea lui.

Intenția făptuitorului de a trece fraudulos frontiera de stat poate rezulta dintr-o serie de elemente de fapt: ascunderea acestuia în mijlocul de transport, cu scopul de a se sustrage controlului la punctul de frontieră, înlocuirea fotografiei de pe pașaport etc.).

Stabilirea formei de vinovăție a făptuitorului are importanță în a face distincția între o simplă încălcare de frontieră și infracțiunea de trecere frauduloasă a frontierei de stat. Atunci când fapta suportă ca formă de vinovăție culpa ușoară, este normal a fi considerată o încălcare la regimul frontierei, și nu ca infracțiune. În alte situații, vom găsi o totală lipsă de voință privind trecerea frontierei, iar faptul material al depășirii liniei de demarcație nu suportă relevanță juridică, fapta respectivă nu se constituie în încălcare de teritoriu (spre exemplu, în cazul pescarilor ce folosesc mijloace plutitoare și acestea sunt luate de curent sau împinse de vânt pe teritoriul celuilalt stat).

La frontiera româno-sârbă, se constituie încălcare de frontieră distinctă și încălcarea apelor naționale. Prin aceasta se înțelege orice trecere a liniei de frontieră stabilită pe Nera și Dunăre, fără o aprobare prealabilă. Este de precizat că nu se constituie în faptă gravă trecerea navelor poliției de frontieră prin apele naționale fără aprobare, dacă acestea respectă prevederile acordului interguvernamental româno-iugoslav privind stabilirea și controlul regulilor de navigație, întreținerea și îmbunătățirea condițiilor de navigație în sectorul unde Dunărea formează frontiera între cele două state.

Scopul urmărit de făptuitor nu interesează pentru reținerea infracțiunii în forma tip. Urmărirea scopului de a se sustrage de la tragerea la răspundere penală sau de la executarea unei pedepse ori a unei măsuri educative privative de libertate este de natură să califice infracțiunea, făcând necesară încadrarea ei în varianta agravată.

3.3. Forme ale activității infracționale și sancțiuni

Activitatea periculoasă de trecere frauduloasă a frontierei de stat se poate prezenta în formă de pregătire, tentativă sau formă consumată.

Actele de pregătire pot fi de natura morală sau materială. Sunt acte de pregătire materială: procurarea unui mijloc de orientare, hărți turistice, topografice, schițe, ambarcațiuni, alimente și apă potabilă, în cazul evaziunii pe mare sau pe fluviu.

Actele de pregătire morală pot fi: studiul ghidurilor turistice, a hărților, culegerea de date și informații cu privire la dispozitivul de pază al polițiștilor de frontieră din zona respectivă și chiar recunoașterea traseului (zonei) pe timp de zi sau de noapte. Actele de pregătire nu sunt incriminate, dar sunt verificate pe timpul anchetei.

Tentativa, ca formă, reprezintă încercarea de intrare sau ieșire din țară prin trecerea frauduloasă a frontierei de stat, deci este posibilă tentativa întreruptă, atunci când făptuitorul a fost descoperit în apropierea frontierei de stat de către organele competente. Tentativa se pedepsește. Tentativa proprie nu este posibilă.

Pentru a încadra corect tentativa, trebuie să se delimiteze, pe cât posibil, actele de executare de actele preparatorii. De exemplu, ne aflăm în prezența unor acte de

executare și nu de pregătire ori de câte ori deplasarea persoanei spre linia de frontieră va scoate în evidență, în mod neechivoc, punerea în executare a hotărârii de a săvârși infracțiunea, adică intenția de a trece de pe teritoriul unui stat pe teritoriul statului vecin. Dimpotrivă, nu ne aflăm în prezența actului de executare dacă deplasarea persoanei, în imediata apropiere a frontierei de stat, este echivocă, neputându-se stabili dacă aceasta încearcă să treacă fraudulos frontiera sau să desfășoare anumite activități la frontieră, chiar dacă aceste activități sunt interzise sau persoana nu are aprobările legale.

Se va avea în vedere pentru a distinge între actele preparatorii și cele de executare, următoarele: distanța și poziția față de linia de frontieră, modul de deplasare al persoanei (la vedere sau ascuns), direcția de deplasare, ora la care se va face deplasarea, condițiile meteo și de vizibilitate, comportarea persoanei în momentul descoperirii, obiectele pe care aceasta le are asupra sa (corespondența din străinătate, adrese și numere de telefoane din alte țări etc.). Din punct de vedere probator, este bine să se evite reținerea persoanelor al căror comportament nu indică intenția de a trece fraudulos frontiera, deoarece se poate ajunge în situația neputinței de a proba existența tentativei, iar în acest caz se vor aplica amenzi contravenționale pentru încălcarea normelor privind accesul și circulația în zona de frontieră.

3.3.1. Consumarea infracțiunii și sancționarea tentativei

Consumarea acestei infracțiuni are loc instantaneu, în momentul depășirii liniei de demarcație a hotarului dintre România și statele vecine.

Momentul consumării infracțiunii este diferit, în funcție de tipul frontierei. În momentul deplasării cu o navă sau ambarcațiune, consumarea are loc în momentul în care nava/ambarcațiunea părăsește portul. La Dunăre, dacă modalitatea de trecere este înotul, infracțiunea se consumă atunci când este trecută efectiv linia frontierei, conform principiilor și demarcațiilor statuate de România cu statul vecin respectiv.

În tratatele de frontieră încheiate de România cu țările vecine, persoanele care trec în mod fraudulos frontiera, de pe teritoriul unei părți pe teritoriul celeilalte părți, sunt înapoiate pentru a răspunde penal, în conformitate cu legislația părții de pe teritoriul căreia s-a făcut trecerea. De asemenea, în funcție de situație, se aplică dispozițiile Legii nr. 302/2004 privind cooperarea judiciară în materie penală.

3.3.2. Formele agravante

Textul legii potrivit art. 262 alin. (2) a reglementat două forme agravante ale infracțiunii de bază.

Prima formă agravantă este caracterizată de intenția directă, calificată de un anumit scop (cel al sustragerii de la tragerea la răspundere penală sau de la executarea unei pedepse ori a unei măsuri educative privative de libertate).

Împrejurarea agravantă vizează latura subiectivă a infracțiunii, pentru existența ei se cer întrunite două condiții cumulative:

- să fie întrunite elementele constitutive ale infracțiunii de bază;
- infracțiunea de bază să fie săvârșită în scopul de a se sustrage de la tragerea la răspundere penală, de la executarea unei pedepse sau a unei măsuri educative privative de libertate.

Este de observat faptul că, prin noua reglementare din Codul penal, spre deosebire de vechea reglementare din O.U.G. nr. 105/2001, este incriminată în această variantă agravată și trecerea frauduloasă a frontierei, în scopul sustragerii de la urmărire penală, nu numai de la executarea unei pedepse. În contextul actual, când numeroși infractori înțeleg ca, după începerea urmăririi penale împotriva lor, să părăsească țara prin trecerea frauduloasă a frontierei, pentru a se sustrage procesului penal și, eventual, măsurilor restrictive impuse de organele judiciare (darea în urmărire generală, consemn la frontieră, obligația de a nu părăsi localitatea sau țara, emiterea unui mandat de arestare în lipsă etc.), se impunea și incriminarea trecerii frauduloase a frontierei, în scopul sustragerii de la desfășurarea procesului penal ca modalitate agravantă a infracțiunii tip.

A doua formă agravantă este caracterizată de subiectul activ, care trebuie să fie calificat (străin declarat indezirabil ori căruia i-a fost interzis, în orice mod, dreptul de intrare sau de ședere în țară).

Tentativa se pedepsește și în cazul modalităților agravante ale infracțiunii. Nu sunt pedepsite actele preparatorii pentru niciuna din cele două modalități ale infracțiunii. Există, însă, posibilitatea ca aceste acte preparatorii să îmbrace, ele însele, forma unor infracțiuni (falsificarea unui pașaport sau a unui act de identitate, spre exemplu), caz în care făptuitorul va răspunde penal pentru această faptă.

3.3.3. Sancțiuni

Pedeapsa prevăzută de lege pentru infracțiunea de trecere frauduloasă în varianta tip este închisoarea de la 6 luni la 3 ani sau cu amendă. Forma agravată se pedepsește cu închisoarea de la 1 la 5 ani.

Există o cauză de nepedepsire pentru victimele traficului de persoane sau de minori, acestea nefiind pedepsite. Rațiunea acestei cauze de nepedepsire este dată de reglementările internaționale la care România este parte și care prevăd această cauză de nepedepsire a trecerii frauduloase a frontierei de către victimele traficului de persoane și de minori, iar în al doilea rând, acestora din urmă le lipsește libertatea de voință și de acțiune, și, în unele cazuri, chiar responsabilitatea.

Sub aspect procedural, este de menționat faptul că, pentru ambele infracțiuni, acțiunea penală se pune în mișcare din oficiu, iar organele judiciare competente sunt cele de drept comun.

4. Concluzii

Cu toate că România este stat membru al Uniunii Europene, condițiile de trecere a frontierei fiind mai puțin drastice ca în trecut, incriminarea infracțiunii de trecere frauduloasă a frontierei de stat își are rațiunea în continuare, mai ales în condițiile multiplicării fluxurilor migratorii și perfecționării metodelor de săvârșire ale acestei fapte. Pericolul încălcării normelor legale naționale și comunitare privind trecerea frontierelor este cu atât mai mare cu cât România are încă granițe cu state care nu fac parte din Uniunea Europeană, iar această infracțiune este, de obicei, urmată de altele.

5. Referințe bibliografice:

- [1] Legea nr. 286/2009 privind Codul penal;
- [2] Legea nr. 135/2010 privind Codul de procedură penală;
- [3] O.U.G. nr. 105/2001 privind frontiera de stat a României;
- [4] Convenția din 18 august 1848 privind regimul navigației pe Dunăre;
- [5] Culegere de tratate, acorduri, convenții, protocoale, acte normative interne privind frontiera maritimă și apele de frontieră ale României;
- [6] Discuții privind infracțiunea de trecere frauduloasă a frontierei României – Cristian Eugen Grigorie, procuror la Parchetul de pe lângă Judecătoria Craiova; Marinela Grigorie, procuror la Parchetul de pe lângă Judecătoria Craiova.